

Tēze. Par ģimenes locekļa statusu likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” izpratnē.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta
2005.gada 1.jūnija**

SPRIEDUMS

lietā Nr. SKC – 361

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šāda sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators R.Namatēvs,
senators I.Fridrihsons,
senatore R.Zaķe,

piedaloties zvērinātam advokātam A.Dukam,

2005.gada 1.jūnijā izskatīja atklātā tiesas sēdē *I.Ē.* kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2005.gada 17.februāra spriedumu *I.Ē.* prasības lietā pret *E.K.* par tiesību zaudēšanu uz dzīvojamo telpu un izlikšanu.

Noklausījies senatores R.Zaķes ziņojumu, zvērinātā advokāta A.Duka paskaidrojumus, kas uzturēja kasācijas sūdzību un *E.K.* iebildumus kasācijas sūdzībai, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

k o n s t a t ē j a

Pamatojoties uz 1999.gada 16.septembra pirkuma līgumu, kas noslēgts ar Rīgas dzīvojamo māju privatizācijas komisiju, *I.Ē.* ir privatizējusi dzīvokli Rīgā, [..] gatvē 4-56. 2001.gada 15.janvārī īpašuma tiesības nostiprinātas zemesgrāmatā.

E.K. dzīvoklī Rīgā, [..] gatvē 4-56 ievietojies dzīvokļu apmaiņas rezultātā un pierakstīts 1996.gada 16.oktobrī, kā ģimenes loceklis - tēvs.

2003.gada 19.augustā *I.Ē.* Rīgas pilsēta Kurzemes rajona tiesā cēlusi prasību pret *E.K.* par tiesību zaudēšanu uz dzīvojamo telpu un izlikšanu no tās. Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītāja dzīvoklī dzīvo kopā ar savu ģimeni - vīru un dēlu. *E.K.* ir prasītājas mirušās mātes laulātais, kurš dzīvoklī patstāvīgi nedzīvo, bet dažkārt tajā ierodas, kā arī dzīvoklī atrodas atbildētājam piederošās mantas. Starp pusēm nepastāv ne radniecīgas, ne līgumiskas attiecības, kas atbildētājam dotu

pamatu lietot prasītājai piederošo dzīvokli.

Dzīvoklis nepieciešams *I.Ē.* ģimenei, lai nodrošinātu normālus sadzīves apstākļus, atbildētājs ir brīdināts par nepieciešamību dzīvokli atbrīvot, taču brīdinājums atstāts bez ievērības.

Prasība pamatota ar likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 1., 2., 29.¹ pantu normām.

Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2004.gada 16.februāra spriedumu prasība noraidīta.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2005.gada 17.februāra spriedumu *I.Ē.* prasība noraidīta, atzīstot, ka *E.K.* nav likuma „Par dzīvojamo telpu” 29.¹ panta subjekts.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka likums paredz ģimenes locekļa tiesiskā statusa saglabāšanu personām, kas dzīvoklī iemitinājušās līdz 2001.gada 31.decembrim (likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 9.pants.)Pamatojoties uz principu, ka jauns likums nevar atņemt jau agrāk iegūtās un esošās tiesības, atzīstams, ka citi radnieki, kas īrnieka īrētajā dzīvoklī iemitinājušies likumā (agrāk spēkā esošā redakcija) paredzētā kārtībā līdz 2001.gada 31.decembrim un jau šajā laikā kļuvuši par īrnieka ģimenes locekļiem, paliek tādi arī pēc 2002.gada 1.janvāra. Šo personu tiesiskais statuss varētu mainīties tikai tad, ja tā tagad jau kā "cita persona" kas noteikts likuma 9.p.5.daļā brīvprātīgi noslēdz ar īrnieku jaunu vienošanos par savām turpmākajām attiecībām ar īrnieku, atsakoties no sava ģimenes locekļa statusa, t.i. līdzīgi tam, it kā šāda persona ievietotos īrētajā dzīvoklī pēc 2002.gada 1.janvāra. Par šādu vienošanos īrniekam nekavējoši rakstveidā jāinformē izīrētājs, pretējā gadījumā šāda vienošanās izīrētājam nav saistoša.

Starp pusēm *I.Ē.* un *E.K.* nav nodibinātas nekādas īres tiesiskās vai citas līgumiskās attiecības par dzīvokļa izmantošanas kārtību.

Kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2005.gada 17.februāra spriedumu iesniegusi *I.Ē.*, lūdzot spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai.

Kasatore norādījusi, ka atbildētājs *E.K.* strīdus dzīvoklī iemitinājies pirms dzīvokļa privatizācijas, kā prasītājas mātes laulātais, tomēr nekad nav bijis prasītājs ģimenes loceklis. Kasatore uzskata, ka viņai ar atbildētāju nekad nav bijusi kopīga saimniecība, kā arī norāda, ka atbildētājs ilgstoši nedzīvo strīdus dzīvoklī. Tāpēc kasatore uzskata, ka tiesa nav pareizi tulkojusi likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 29.pantu, kā arī likuma 9.panta piekto daļu.

Savu uzskatu kasatore pamatojusi ar Civillikuma 3.pantu, kas nosaka, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Atbildētājs iemitinājies strīdus dzīvoklī, kad likums „Par dzīvokļa īpašumu” nebija stājies spēkā.

Kasācijas sūdzības autore atsaukusies uz likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 9.panta 7.daļu, kas paredz dzīvoklī iemitināto personu ierakstīšanu dzīvojamās telpas īres līgumā.

Iepazīnies ar lietas materiāliem un apsvēris kasācijas sūdzības argumentus, Senāts atzīst, ka spriedums atstājams negrozīts.

Prasība pamatota uz likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 1.,2. un 29.¹ pantu, kas paredz, ka persona, kura dzīvojamā telpā iemitināta šā likuma 9. panta piektajā daļā noteiktajā kārtībā, zaudē attiecīgās dzīvojamās telpas lietošanas tiesības un tai jāatbrīvo dzīvojamā telpa mēneša laikā pēc tam, kad tā saņēmusi dzīvojamās telpas īrnieka vai izīrētāja rakstveida brīdinājumu, ja vien dzīvojamās telpas īres līgumā nav noteikta cita kārtība.

I.Ē. minētā likuma normas saistījusi ar apstākli, ka viņa ir dzīvokļa īpašniece, bet *E.K.* ir ievietojies dzīvoklī kā viņas mātes *P.K.* vīrs, ar kuru prasītājai nav ne radnieciskas, ne līgumiskas attiecības.

Tiesa konstatējusi, ka *E.K.* strīdus dzīvoklī ievietojies un dzīvo kā *I.Ē.* ģimenes loceklis un tieši šī iemesla dēļ prasība noraidīta.

Senāts atzīst, ka tiesas spriedums atbilst likumam.

Likums „Par dzīvojamo telpu īri” nav piemērojams tām tiesiskajām attiecībām, kas izveidojušās pēc dzīvokļa privatizācijas. Tikai tādā gadījumā, ja dzīvokļa īpašnieks ir noslēdzis dzīvojamās telpas īres līgumu ar personu, kas uz šī īres līguma pamata dzīvo īpašniekam piederošā dzīvoklī, dzīvokļa īpašnieka un īrnieka attiecības regulē likums „Par dzīvojamo telpu īri”, kas nav attiecināms uz konkrēto gadījumu.

Atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo manu privatizāciju” 1.pantam īrnieka ģimenes locekļi ir īrnieka izīrētajā dzīvojamā telpā likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 9.un 10.pantā noteiktajā kārtībā iemitinātās personas. Šajā sakarā tiesa ir konstatējusi, ka *E.K.* dzīvoklī ievietojies 1996.gadā kā ģimenes loceklis un ir saglabājis šo statusu arī pēc likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 9.panta redakcijas izmaiņām, kad tika būtiski tika sašaurināts ģimenes locekļu loks un tāpēc tiesa norādījusi, ka vēlākiem grozījumiem likumā „Par dzīvojamo telpu īri” nav atpakaļejoša spēka attiecībā uz *E.K.* .

No lietas materiāliem redzams, ka strīdus dzīvoklī *E.K.* ar savu māti *V.K.*, savu

sievu P.K. un viņas meitu I.Ē. ievietojās dzīvokļu apmaiņas rezultātā kā viena ģimene. Savukārt P.K. otra meita pārgājusi dzīvot atsevišķi, atbildētāja mātes V.K. agrāk aizņemtajā dzīvoklī, Rīgā,[..] ielā 3 – 63.

E.K. strīdus dzīvoklī pierakstīts kā P.K. vīrs un I.Ē. tēvs.

Likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 13.panta pirmajā daļā noteikts, ka ikvienu dzīvokli, par kura lietošanu noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums, piedāvā privatizēt dzīvokļa īrniekam un viņa ģimenes locekļiem. Ar to dzīvokļa īrniekiem un viņu ģimenes locekļiem radītas vienādas iespējas privatizēt dzīvokli.

Ievērojot iepriekšminētā likuma 19.panta nosacījumus, kas paredz izīrētā dzīvokļa privatizācijas secību, 1997.gada 8.decembrī E.K., kā arī V.K. un P.K. kā ģimenes locekļi devuši piekrišanu dzīvokļa privatizācijai uz I.Ē. vārda. Bez E.K. piekrišanas dzīvokļa privatizācija uz I.Ē. vārda nebūtu iespējama, kā arī dzīvokļa privatizācija nevarēja izmainīt viņa statusu. Šis apstāklis ir pretrunā ar kasācijas sūdzībā izteikto argumentu, ka E.K. uzskatāms par likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 9.panta piektajā daļā dzīvoklī iemitinātu personu, kurš neiegūst patstāvīgas tiesības uz dzīvojamās telpas lietošanu .

Kasācijas sūdzībā izklāstītie argumenti par nepareizu materiālo tiesību normu piemērošanu nav pamatoti, jo uz E.K. nav attiecināmas kasācijas sūdzības autores norādītās likuma „Par dzīvojamo telpu īri” normas. Līdz ar to kasācijas sūdzība noraidāma.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 1.punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2005.gada 17.februāra spriedumu atstāt negrozītu, I.Ē. kasācijas sūdzību noraidīt.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

R.Namatēvs

Senators

I.Fridrihsons

Senatore

R.Zaķe